

اوزان با پایه های تکراری همسان

- ۱- مستفعلن مستفعلن مستفعلن « بحر رجز مثنی‌س سالم »
- ۲- فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن « رمل مثنی‌س سالم »
- ۳- مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن « هزج مثنی‌س سالم »
- ۴- فعولن فعولن فعولن « متقارب مثنی‌س سالم »
- ۵- مفتعلن مفتعلن مفتعلن « رجز مثنی‌س مطوی »
- ۶- مفاعیلن مفاعیلن فعولن « هزج مسدس محذوف »

٧_ فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن « رمل مثنى محذوف »

٨_ فاعلاتن فاعلاتن فاعلن « رمل مسدس محذوف »

٩_ مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن « هزج مسدس سالم »

١٠_ فعولن فعولن فعولن فعل « متقارب مثنى محذوف »

١١_ مفتعلن مفتعلن فاعلن « بحر سريع مسدى مطوى مكشوف »

١٢_ فعلاتن فعلاتن فعلاتن « رمل مثنى مخبون »

١٣_ مستفعلن مستفعلن مستفعلن فع « رجز مثنى احدى محذوف »

درس یازدهم

پایه های آوایی همسان دو لختی

اوزان دوری

وزن همسان دو لختی (دوری)

وزنی که هر مصراع از دو قسمت
ساخته می شود و قسمت دوم
تکرار قسمت اول است.

در وزن دوری هر نیم مصراع
حکم یک مصراع را دارد .

مصراع اول		مصراع دوم	
زنبور عسل پَرزد باز از در کندوها		بر ساقه ی سوسن ها بر غنچه ی شب بوها	
نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
زنبور عسل پَرزد	باز از در کندوها	بر ساقه ی سوسن ها	بر غنچه ی شب بوها
مستفعلُ مفعولن (مفعول مفاعیلن)	مستفعلُ مفعولن (مفعول مفاعیلن)	مستفعلُ مفعولن (مفعول مفاعیلن)	مستفعلُ مفعولن (مفعول مفاعیلن)

مصرع اول		مصرع دوم	
چو نقاب برگشایی مه آن جهان برآید		زفروغ نور رویت زجهان فغان بر آید	
نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
چو نقاب برگشایی	مه آن جهان برآید	زفروغ نور رویت	زجهان فغان بر آید
فعلات فاعلاتن	فعلات فاعلاتن	فعلات فاعلاتن	فعلات فاعلاتن

► ویژگی های وزن «دوری»

۱- هر مصراع دوپاره است ، میان مصراع مکت بالقوه هست یعنی می توانیم مکت کنیم

۲- اوزان دوری از ارکان متناوب درست می شود

۳- در اوزان دوری ، وسط مصراع حکم پایان مصراع را دارد ▶

۴- هجاهای هر نیم مصراع پنج یا هفت است ، یعنی تعداد هجاهای هر نیم مصراع فرد است ▶

مصرع اول		مصرع دوم	
هر غزل‌نامه‌ای است صورت‌حالی در او		نامه‌نوشتن چه سود چون نرسد سوی دوست	
نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
هر غزل‌نامه‌ای است	صورت‌حالی در او	نامه‌نوشتن چه سود	چون نرسد سوی دوست
مفتعلن فاعلن	مفتعلن فاعلن	مفتعلن فاعلن	مفتعلن فاعلن

مصرع دوم		مصرع اول	
درباب ضعیفان را در وقت توانایی		دایم گل این بستان شاداب نمی ماند	
		نیمه اول	نیمه دوم
در وقت توانایی	درباب ضعیفان را	شاداب نمی ماند	دایم گل این بستان
مستفعل مفعولن مفعول مفاعیلن	مستفعل مفعولن مفعول مفاعیلن	مستفعل مفعولن مفعول مفاعیلن	مستفعل مفعولن مفعول مفاعیلن

مصرع اول		مصرع دوم	
زبان یار دلنوازم شکریست با شکایت		گر نکته دان عشقی بشنو تو این حکایت	
نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
زبان یار دلنوازم	شکریست با شکایت	گر نکته دان عشقی	بشنو تو این حکایت
مفعول فاعلاتن	مفعول فاعلاتن	مفعول فاعلاتن	مفعول فاعلاتن

مصرع اول		مصرع دوم	
راهی بزن که آهی بر ساز آن توان زد		شعری بخوان که با آن رطل گران توان زد	
نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
راهی بزن که آهی	بر ساز آن توان زد	شعری بخوان که با آن	رطل گران توان زد
مفعول فاعلاتن		مفعول فاعلاتن	

مصرع اول		مصرع دوم	
طالع اگر مدد دهد دامنش آورم به کف		گر بکشم زهی طرب ور بکشد زهی شرف	
نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
طالع اگر مدد دهد	دامنش آورم به کف	گر بکشم زهی طرب	ور بکشد زهی شرف
مفتعلن مفاعِلن	مفتعلن مفاعِلن	مفتعلن مفاعِلن	مفتعلن مفاعِلن

مصرع اول		مصرع دوم	
ما را به رندی افسانه کردند		پیران جاهل شیخان گمراه	
نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
ما را به رندی	افسانه کردند	پیران جاهل	شیخان گمراه
مستفعلن فع فع لن فعولن	مستفعلن فع فع لن فعولن	مستفعلن فع فع لن فعولن	مستفعلن فع فع لن فعولن